

Velký pátek – Památka umučení Páně A – B – C

Hle, kříž, na kterém umřel Spasitel světa.

První čtení

Izaiáš 52,13 – 53,12

Hle, můj Služebník dojde úspěchu, bude povýšen, povznesen k velké vznešenosti. Jak mnozí budou nad ním žasnout! Neboť jeho podoba byla nelidsky zohavena, vzhledem se nepodobá člověku. On přivede v údiv mnohé národy, králové před ním zavrou svá ústa, neboť spatřili, co se jim neřeklo, zpozorovali, co dříve neslyšeli. Kdo uvěřil, co jsme slyšeli? Komu se ukázala Hospodinova moc? Vyrašil před ním jako výhonek, jako kořen z vyprahlé země. Neměl podobu ani krásu, aby upoutal náš pohled; neměl vzhled, abychom po něm zatoužili. Opovržený, opuštěný od lidí, muž bolesti, znalý utrpení, jako ten, před nímž si lidé zakrývají tvář, potupený, od nás nevážený. A přece on nesl naše utrpení, obtížil se našimi bolestmi, ale my jsme ho pokládali za zbitého, od Boha ztrestaného a ztýraného. On však byl proboden pro naše nepravosti, rozdrčen pro naše zločiny, (tížily) ho tresty pro naši spásu, jeho rány nás uzdravily. Všichni jsme bloudili jak ovce, každý šel svou vlastní cestou. Hospodin na něho uvalil vinu nás všech. Byl týrán, ale podrobil se a neotevřel svá ústa; jako beránek vedený na porážku a jak ovce, která mlčí před střihači, neotevřel svá ústa. Odstraněn byl soužením a (nespravedlivým) soudem. Kdo se stará o jeho právo? Vyrván byl ze země živých, pro zločin svého lidu byl ubit k smrti. Hrob mu vykázali se zločinci, posmrtný domov s boháči, ačkoli se nedopustil křivdy ani neměl v ústech podvod. Hospodinu se vsak zalíbilo zdrtit ho utrpením; jestliže dá na usmíření svůj život, uzří potomstvo, které bude žít dlouho, skrze něho se zdaří Hospodinův plán. Pro útrapy své duše uvidí světlo, nasytí se svým poznáním. Můj spravedlivý Služebník ospravedlní mnohé, neboť sám ponese jejich viny. Proto mu udělím mnohé a s reky rozdělí kořist proto, že sám sebe vydal na smrt, že se dal přičíst ke zločincům, když nesl hříchy mnohých a prosil za viníky.

Druhé čtení

Židům 4,14-16; 5,7-9

Máme vynikajícího velekněze, který prošel až do (nejvyššího) nebe: je to Ježíš, Boží Syn. Proto se pevně držme (svého) vyznání. Náš velekněz není takový, že by nebyl schopen mít soucit s námi, slabými. Naopak! Vždyť on sám byl vyzkoušen ve všem možném jako my, ale nikdy (se nedopustil) hříchu. Přistupujme tedy s důvěrou k trůnu milosti, abychom dosáhli milosrdenství a našli milost, kdykoli potřebujeme pomoci. V době, kdy jako člověk žil na zemi, přednesl s naléhavým voláním a se slzami vroucí modlitby k tomu, který měl moc ho od smrti vysvobodit, a byl vyslyšen pro svou úctu (k Bohu). Ačkoli to byl Syn (Boží), naučil se svým utrpením poslušnosti. Když tak dokonal (své dílo), stal se příčinou věčné spásy pro všechny, kteří ho poslouchají.

Ježíš vyšel se svými učedníky za potok Kedron, kde byla zahrada. Vstoupil do ní, on i jeho učedníci. To místo znal i jeho zrádce Jidáš, protože se tam Ježíš často scházel se svými učedníky. Jidáš si tedy vzal vojenskou četou a od velekněží a farizeů služebníky a šel tam s pochodněmi, s lucernami a se zbraněmi. Ježíš věděl všechno, co na něj má přijít. Vystoupil tedy a zeptal se jich: "Koho hledáte?" Odpověděli mu: "Ježíše Nazaretského." Řekl jim: "Já jsem to." Stál s nimi také zrádce Jidáš. Sotva jim tedy Ježíš řekl: "Já jsem to!", couvli a padli na zem. Znovu se jich zeptal: "Koho hledáte?" Odpověděli mu: "Ježíše Nazaretského." Ježíš odpověděl: "Už jsem vám přece řekl, že jsem to já. Hledáte-li mne, tyto zde nechtě odejít." To proto, aby se splnilo jeho slovo: "Z těch, které jsi mi dal, nenechal jsem zahynout nikoho." Šimon Petr měl při sobě meč; vytasil ho tedy, udeřil veleknězova služebníka a uťal mu pravé ucho. Ten sluha se jmenoval Malchus. Ježíš však Petrovi řekl: "Zastrč meč do pochvy! Což nemám pít kalich, který mi podal Otec?" Tu se četa s velitelem a židovští služebníci zmocnili Ježíše a svázali ho. Napřed ho vedli k Annášovi. Annáš totiž byl tchán Kaifáše, který byl v tom roce veleknězem. Byl to ten Kaifáš, který dal židům radu: "Je lépe, když jeden člověk umře za lid." Šimon Petr a jiný učedník šli za Ježíšem. Tento učedník se znal s veleknězem, proto vešel s Ježíšem do veleknězova dvora; Petr však zůstal u dveří venku. Ten druhý učedník, který se znal s veleknězem, vyšel tedy ven, promluvil s vrátnou a přivedl Petra dovnitř. Vrátná se Petra zeptala: "Nepatříš také ty k učedníkům toho člověka?" On odpověděl: "Nepatřím." Stáli tam sluhové a strážci velerady, kteří si rozdělali oheň, protože bylo chladno, a ohřívali se. Také Petr u nich stál a ohříval se. Velekněz se vyptával Ježíše na jeho učedníky a na jeho učení. Ježíš mu odpověděl: "Já jsem mluvil k světu veřejně. Já jsem vždycky učil v synagoze a v chrámě, kde se shromažďují všichni židé, a nic jsem nemluvil tajně. Proč se ptáš mne? Zeptej se těch, kdo slyšeli, co jsem k nim mluvil. Ti dobře vědí, co jsem říkal." Sotva to vyslovil, jeden ze služebníků velerady, který stál přítom, dal Ježíšovi políček a řekl: "Tak odpovídáš veleknězi?" Ježíš mu odpověděl: "Jestliže jsem mluvil nesprávně, dokaž, co bylo nesprávné. Jestliže však správně, proč mě biješ?" Annáš ho pak poslal svázaného k veleknězi Kaifášovi. Šimon Petr stál u ohně a ohříval se. Řekli mu: "Nepatříš také ty k jeho učedníkům?" On zapíral: "Nepatřím." Jeden z veleknězových sluhů, příbuzný toho, kterému Petr uťal ucho, řekl: "Copak jsem tě neviděl v zahradě s ním?" Petr to však znovu zapřel. Vtom právě kohout zakokrhla. Od Kaifáše vedli Ježíše do vládní budovy. Bylo časně ráno. Sami do vládní budovy nevstoupili, aby se neposkvrnili, ale aby mohli jíst velikonočního beránka. Pilát tedy vyšel k nim ven a zeptal se: "Jakou žalobu vznášíte proti tomuto člověku?" Odpověděli mu: "Kdyby to nebyl zločinec, nebyli bychom ti ho vydali." Pilát jim řekl: "Vezměte si ho vy sami a suďte ho podle vašeho zákona!" Židé mu odpověděli: "My nemáme právo nikoho popravovat." Tak se totiž mělo splnit Ježíšovo slovo, kterým naznačoval, jakou smrtí zemře. Pilát se vrátil do vládní budovy, dal Ježíše předvolat a zeptal se ho: "Ty jsi židovský král?" Ježíš odpověděl: "Říkáš to sám ze sebe, anebo ti to řekli o mně jiní?" Pilát odpověděl: "Copak jsem já žid? Tvůj národ, to je velekněží, mi tě vydali. Čeho ses dopustil?" Ježíš na to řekl: "Moje království není z tohoto světa. Kdyby moje království bylo z tohoto světa, moji služebníci by přece bojovali, abych nebyl

vydán židům. Ne, moje království není odtud." Pilát se ho zeptal: "Ty jsi tedy přece král?" Ježíš odpověděl: "Ano, já jsem král. Já jsem se proto narodil a proto jsem přišel na svět, abych vydal svědectví pravdě. Každý, kdo je z pravdy, slyší můj hlas." Pilát mu řekl: "Co je to pravda?" Po těch slovech vyšel zase ven k židům. Řekl jim: "Já na něm neshledávám žádnou vinu. Je však u vás zvykem, abych vám k velikonočním svátkům propustil jednoho (vězně). Chcete tedy, abych vám propustil židovského krále?" Oni znovu začali křičet: "Toho ne, ale Barabáše!" Ten Barabáš byl zločinec. Potom Pilát vzal Ježíše a dal (ho) zbičovat. Vojáci upletli z trní korunu, vsadili mu ji na hlavu, oblékli ho do rudého pláště, předstupovali před něj a provolávali: "Buď zdrav, židovský králi!" a bili ho. Pilát vyšel znovu ven a řekl židům: "Hle, dám vám ho vyvést, abyste uznali, že na něm neshledávám žádnou vinu." Ježíš vyšel s trnovou korunou a v rudém plášti. Pilát jim řekl: "Hle, člověk!" Když ho však uviděli velekněží a služebníci, začali křičet: "Ukřižuj, ukřižuj ho!" Pilát na to řekl: "Vezměte si ho vy sami a ukřižujte, neboť já na něm neshledávám žádnou vinu." Židé mu odpověděli: "My máme zákon a podle toho zákona musí zemřít, protože dělal ze sebe Syna Božího." Když Pilát uslyšel to slovo, ulekl se ještě více. Vešel proto zase do vládní budovy a zeptal se Ježíše: "Odkud jsi?" Ježíš mu však nedal žádnou odpověď. Pilát mu řekl: "Se mnou nechceš mluvit? Nevíš, že mám moc tě propustit, a že mám moc dát tě ukřižovat?" Ježíš odpověděl: "Neměl bys nade mnou vůbec žádnou moc, kdyby ti nebyla dána shora. Proto má větší vinu ten, kdo mě tobě vydal." Pilát se proto snažil ho propustit. Ale židé křičeli: "Když ho propustíš, nejsi přítel císařův. Každý, kdo se dělá králem, staví se proti císaři!" Jak Pilát uslyšel ta slova, nařídil vyvést Ježíše ven a zasedl k soudu na místě zvaném Kamenná dlažba, hebrejsky Gabbatha. Byl den příprav na velikonoce, kolem poledne. Pilát řekl židům: "Hle, váš král!" Ale oni se pustili do křiku: "Pryč s ním! Pryč s ním! Ukřižuj ho!" Pilát jim namítl: "Vašeho krále mám ukřižovat?" Velekněží odpověděli: "Nemáme krále, ale jen císaře!" Tu jim ho vydal, aby byl ukřižován. Vzali tedy Ježíše. On sám si nesl kříž a šel na místo zvané Lebka, hebrejsky Golgota. Tam ho ukřižovali a s ním ještě dva jiné, každého po jedné straně, a Ježíše uprostřed. Pilát dal také zhotovit a připevnit na kříž nápis v tomto znění: "Ježíš Nazaretský, židovský král". Tento nápis četlo mnoho židů, protože místo, kde byl Ježíš ukřižován, bylo blízko města; byl napsán hebrejsky, latinsky a řecky. Proto židovští velekněží říkali Pilátovi: "Nepiš: 'Židovský král', ale: 'On tvrdil: Jsem židovský král.'" Pilát odpověděl: "Co jsem napsal, napsal jsem!" Když vojáci Ježíše ukřižovali, vzali jeho svrchní šaty a rozdělili je na čtyři části, každému vojákovi jednu; vzali i suknicí. Suknice byla nesešíváná, v jednom kuse setkaná odshora až dolů. Řekli si tedy: "Netrhejme ji, ale losujme o ni, komu připadne." Tak se měl splnit výrok Písma: 'Rozdělili si mé šaty a o můj oděv losovali.' Právě tak to vojáci udělali. U Ježíšova kříže stála jeho matka, příbuzná jeho matky Marie Kleofášova a Marie Magdalská. Když Ježíš uviděl svou matku a jak při ní stojí ten učedník, kterého měl rád, řekl matce: "Ženo, to je tvůj syn." Potom řekl učedníkovi: "To je tvá matka." A od té chvíle si ji ten učedník vzal k sobě. Potom, když Ježíš věděl, že už je všechno dokonáno, řekl ještě: "Žízním." Tak se mělo splnit Písmo. Stála tam nádoba plná octa. Nasadili tedy na yzop houby naplněnou octem a podali mu ji k ústům. Když Ježíš přijal ocet, řekl: "Dokonáno je!" Pak sklonil hlavu a skončil. Protože byl den příprav, takže mrtvá těla nesměla zůstat na kříži přes sobotu – tu sobotu totiž byl velký svátek – požádali židé Piláta, aby byly ukřižovaným

přeraženy nohy a aby byli sňati. Přišli tedy vojáci a přerazili kosti prvnímu i druhému, kteří s ním byli ukřižováni. Když však přišli k Ježíšovi, viděli, že už je mrtvý. Proto mu kosti nepřerazili, ale jeden z vojáků mu kopím probodl bok a hned vyšla krev a voda. Ten, který to viděl, vydává o tom svědectví a jeho svědectví je pravdivé. On ví, že mluví pravdu, abyste i vy věřili. To se stalo, aby se splnil výrok Písma: 'Ani kost mu nebude zlomena.' A na jiném místě v Písmu se říká: 'Budou hledět na toho, kterého probodli.' Josef z Arimatie, který byl Ježíšovým učedníkem, ale ze strachu před židy jen tajným, požádal potom Piláta, aby směl sejmout Ježíšovo mrtvé tělo, a Pilát mu to dovolil. Přišel tedy a sňal jeho tělo. Dostavil se tam i Nikodém, ten, který k němu přišel jednou v noci, a měl s sebou směs myrhy a aloe, asi sto liber. Vzali tedy Ježíšovo tělo a zavinuli ho s těmi vonnými věcmi do (pruhů) plátna, jak mají židé ve zvyku pohřbívat. Na tom místě, kde byl ukřižován, byla zahrada a v té zahradě nová hrobka, kde nebyl ještě nikdo pochován. Tam tedy položili Ježíše, protože u židů byl den příprav a hrobka byla blízko.

Velký pátek – Propuštění

Liturgie začíná hlubokým tichem. Pouze hluboce zasažení a s úžasem můžeme slavit tajemství naší spásy. To nás připravuje na slova proroka Izaiáše: "Naše nemoci na sebe vzal, naše bolesti za nás nesl, skrze jeho rány jsme spaseni." (Iz 53,4srov.) Posmívání se Ježíšovi, jeho slabosti a prohry, jeho opuštěnost a pochybnosti, to vše jsou jeho a současně i naše rány. Jsou to ty rány, skrze které jsme došli spasení. V utrpení Páně zobrazuje evangelista Jan tento svět, který je plný obviňování, zrady, posměchu a ničení. Do všech těchto zoufalých situací vstoupil Kristus sám, naložil si všechny naše rány a rány světa na kříž a vynesl je z našeho světa.

Církev reaguje na zvěstování utrpení velkými přímluvami, ve kterých se snaží předložit Bohu všechny oblasti světa a jejich těžkosti. Během klečení v tichosti budeme solidární s těmi, za které se modlíme.

Nakonec budeme uctívat svatý kříž, na kterém je Boží láska nejzřetelnější. Na křížích rozpažil Kristus své paže – v takové lásce, která propouští a osvobozuje. Propuštění nespočetnými malými krůčky je úkol našeho celého života – je to jakási zkouška pro naši vlastní smrt, která je posledním velkým propuštěním. V roztažených pažích vidíme lásku, která se odevzdává, aby ostatní mohli žít, která se daruje, aby ostatní mohli rozkvést, která se za ostatní zasazuje, aby se jim zdařil život.

Ježíš svými probodnutými rukama ukazuje, že se nechráněn vydal zlu a urážkám tohoto světa. Ale věří, že v této bezmocnosti přemůže zlo tohoto světa svou láskou. A když pronese svá poslední slova "dokonáno jest", pak tím vyjadřuje, že láska je ve své slabosti mocnější než všechna moc a násilí tohoto světa.

Probodnuté srdce ukazuje, že není lásky bez bolesti. My lidé jsme byli stvořeni jako zranitelní, rány a zklamání nás zasahují až do srdce. Ale láska, která je schopna milovat i nepřátele, je právě ve své zranitelnosti a slabosti silnější než všechna nenávisť tohoto světa. Když budeme schopni milovat své nepřátele, pak ti nám mohou ubližovat, ale nebudou schopni nás ovládat. Kříž je pro nás symbolem spásy, protože je to symbol vzniku. Každý člověk na cestě k celistvosti pozná, že tato cesta znamená cestu křížovou. My sami podléháme pokušení utíkat před trápením. Ale pouze tehdy, když stejně poneseme dobré i zlé, když přijmeme rozpor v sobě samém, nám můžr obřad povýšení svatého kříže pomoci, může nás propustit a předat nás Bohu, aby On nás osvobodil od našich ran.

(na základě knihy A.Grüna / M.Reepena, "Svatý církevní rok")